

פרוטוקול מס' 182

ישיבת ועדת החינוך והתרבות
יום ב', ה' בשבט תשל"ג - 8.1.1973
בשעה 11.00 לפה"צ.

נ כ ח ר:

חברי הוועדה:

ד"ר א. דימלט - היו"ר
חה"כ נ. אליעד
חה"כ א. כץ
חה"כ ש. לויין
חה"כ הרב ס.צ. נדיה
חה"כ ס. פורוש
חה"כ א. רזיאל-גאור
חה"כ נ. שחור

פוזטנים:

חה"כ י. תמיר
ד"ר ו. איתן
מר נ. שחם
מר י. ארצי
מר א. חסין
מר א. כידן
ד"ר א. תבין
מר ש. אלפונז
מר ד. בלוך
יו"ר רשות השידור -
משנה ליו"ר רשות השידור -
{ חברי הוועד המנהל
רשות השידור }
מנכ"ל רשות השידור -
יו"ר אגודת העתונאים בי"ם -

יועץ מדעי לוועדה: מר ס. ליסק

מזכירת הוועדה: גב' ד. פלר

רשמה: לאה צ'סנר

סדר-היום: המסך הדיון על רשות השידור - בעקבות הצעה לסדר-היום של חה"כ י. תמיר, בהשתתפות חברי הוועד המנהל

היו"ר א. דימלס:

פותח את הישיבה.

אני מקדם בברכה את אלה מחברי הוועד המנהל שנענו לבקשתנו ומשתתפים איתנו בדיון.

ועדת החינוך מקיימת זו הפעם הראשונה דיון מקיף יותר, ולא רק שגרתי, בעניין רשות השידור, ואחת היא אם העילה לכך היא הצעה לסדר-היום בנושא מוגדר ומסויים. בדרך-כלל קיימה הוועדה פעם בשנה דיון עם יו"ר הרשות, המנכ"ל ואחרים, ולאחר דיווח ענו לשאלות חברי הוועדה. הפעם הוועדה הרחיבה את היריעה ורוצה לעמוד על כמה דברים יסודיים הנוגעים לדיו ולטלוויזיה, שזה מסמכותה הקבועה של ועדת החינוך והתרבות.

אני יודע שהוועד המנהל מורכב מאנשי ציבור שאין להם קולקטיביות לא השקפתית ולא עמדתית, ועל-כן השאלות שנפנה לחברי הוועד המנהל תהיינה או שאלות שונות או אחרות.

שאלתי הראשונה: האם חברי הוועד המנהל מוצאים שחוק רשות השידור כפי שהוא היום מספיק בעינייהם למילוי תפקידם; האם החוק מספיק לסמכות ותפקידי המליאה והוועד המנהל, והאם החוק מספיק כדי לאפשר להם למלא את תפקידם כפי שכל אחד מהם או כולם ביחד רואים אותו?

שאלתי השנייה משתלבת עם דוגמאות מסקופות אחרים: האם לא מפריע לחברי הוועד המנהל שהתפקיד כפי שהוא מוגדר בחוק שהוועד המנהל הוא גם מפקח? האם הוועד המנהל הוא יותר מפקח או יותר מנהל? יש הבדל, כי אם הוא מנהל בלבד, צריך מישהו אחר שיפקח עליו וגם על הרשות. החוק משנת 1966, עם התיקונים משנת 1968 בסעיף 19 (4) קובע: "תפקידי הוועד המנהל - לפקח על ביצוע התקציב המאושר בהתאם לזוהלי כספים ומשק המקובלים לגבי תקציב המדינה".

המחוקק סתם ולא פרש. לפי עניות דעתי, כאחד מאלה שהצביעו בעד החוק, הכוונה היא כי כפי שוועדת הכספים בכנסת נוהגת לאשר את תקציב המדינה כך גם תפקידו של הוועד המנהל. או שהוועד המנהל רק מפקח אם אמנם התקציב מוצא לפי מה שהמליאה החליטה וועדת הכספים סיכמה.

יכול להיות לכאורה שהחוק מ-1968 צמצם קצת את סמכויות הוועד המפקח. אם אני צודק, זה נעשה כלאחר יד; אם אני טועה - ילמדו רבינו.

בחוק המקורי משנת 1965 נאמר בקשר לכללים: - "הוועד המנהל רשאי באישור השר לקבוע כללים לניהולה של הרשות ולפיקוח על השידורים ולביצוע היעיל של תפקידיו לפי חוק זה". כלומר, במקום פיקוח על השרות, קרי הרשות, זה הצטמצם לפיקוח על השידורים. האם לפי דעתכם, או לפי גסיונכם והנסיגות המצטבר של הוועד המנהל הקודם, החוק מספיק או לא?

אנינכם יושבים כאן לפני ועדה של הסנט בארה"ב, שצריך להעיד בפניה, כפי שנהוג שם, אלא להשיב לשאלות חברי הוועדה.

המבנה אצלנו הוא כזה, שאת המליאה ממנה פורמלית נשיא המדינה לפי המלצת הממשלה. הוועד המנהל אינו מתמנהל על-ידי המליאה, אלא על-ידי הממשלה על-פי המלצת השר הממונה על החוק. יש כאן כאילו שני גופים שבתוקף מינויים יש לזה השלכה על הסטטוס שלהם של שני גופים נפרדים, אבל בכל-זאת יש קשרים, מה הם? לפי החוק המליאה צריכה להנחות את הוועד המנהל בהחלטותיה ובמסקנותיה ולהתוות לו את הפעילות. בחוק כלול המושג של המלצות ביחס לתקציב. הוועד המנהל מגיש את התקציב למליאה והוא יכול להמליץ, כך שיש גיבוי של המליאה להנחיות, להמלצות ולמסקנות. האם צורת המינוי כפי שהיא משפיעה על השילוב בפועל? לגבי המבנה, וזה לא המקרה היחיד, יש אצלנו פשרות בין דוגמאות שונות בחוץ-לארץ.

היו"ר א. רימלט:

האם הוועד המנהל מוסמך לדון לא רק על התקציב אלא גם על הצד המשקי, או שהוועד המנהל דן בבעיות המשק רק תוך כדי הדיון בתקציב? ובמסגרת הדיון הזה הוא דן על ציוד שנרכש, ציוד קיים או ציוד בלתי-שמיש.

לגבי הדיון והפיקוח על השידורים מחוץ לדיון הכללי. קביעת המדיניות של השידורים זהו תפקידה של המליאה, האם הוועד המנהל דן באופן ספורדי על השידורים בצורה של שאילתות, או שהוא שומע באופן קבוע סקירות מיו"ר הרשות או המנהל הכללי גם על כללי העבודה. לפי החוק אינכם חייבים לדון בזה, אלא ושאינם. האם קבעתם לכם ככלל או כפרקטיקה דיון מסצה יותר בשידורים נאמר כל שנים-שלושה חדשים.

כיוון שנגעתי בצד המשקי, אני מבקש הארה מהממונים או מההנהלה המעשית של הרשות, לגבי יחידת הגבייה שצריכה לפקח על גביית האגרה. לפני הסטטיסטיקה מלפני שנה-וחצי וייתכן שישנה סטטיסטיקה מעודכנת יותר, והיא קובעת של-90% מהמשפחות בארץ יש רדיו, וישנם כ-550,000-500,000 מכשירי טלוויזיה. לפי הנתונים הסטטיסטיים שבידי רק 55%-50% מסחזיקי מכשירי טלוויזיה משלמים אגרה, ובשביל מכשירי רדיו רק 350,000 משפחות משלמות אגרה.

מר ש. אלמרג:

הסטטיסטיקה הזאת אינה מהימנה ואינה פוטטכת, ארוני היו"ר, אני מוכן להמציא לך סטטיסטיקה מעודכנת.

היו"ר א. רימלט: אשמח אם אקבל זאת.

המבנה הארגוני של הטלוויזיה הוא תוצאה של פשרה בין שתי גישות שונות: האחת של אינטגרציה והשנייה של הפרדה בין הטלוויזיה לבין הרדיו. האם הוועד המנהל נתן את דעתו למצב ברשות של אינטגרציה בין שני המדיה, ואני מדבר רק על הסטרוקטורה, שום בעיות פרסונליות. יש יו"ר הרשות, המליאה, הוועד המנהל, המנכ"ל של הרשות, הממונים על על הרדיו ועל הטלוויזיה בנפרד, מנהלי החדשות, מנהלי התכניות גם כן ככל מדיום בנפרד. האם מתוך נסיון לא נתקלת באיזו חוליה חלשה בין המנכ"ל לבין המנהלים, שהם בעלי סמכויות, והאם יש להם מספיק שטחי פעילות לממונים שנין המנכ"ל לבין הממונים על הגופים האלה, שהם די עצמאיים?

הוועד המנהל סמך את ידיו על הווצרות גוף שמו ההנהלה המעשית הסודכנת מהעובדים הבכירים, האם לא נוצרה חפיפות עקב זה? כלומר, שההנהלה המעשית מבצעת דברים טכניים שבתוקף תפקידם האנשים היושבים שם צריכים לבצע תחת הדרכתו ופיקוחו של המנכ"ל. הסיבות שהניעו את הוועד המנהל הקודם לאשר, להציע או ליזום הקמת גוף זה היו ודאי רלוונטיות, האם הנסיון הוכיח שהגוף הזה פועל ללא חפיפה?

חה"כ י. תמיר:

במשך 10 הימים האחרונים ארעו המקרים הבאים - אמטור את הפרטים ואחר-כך אשאל כיצד זה ארע.

בתכנית "מוקד" לפני זמן קצר הנושא היה חוק עודפי הקולות, והוזמנו 3 חברי כנסת: אליעד ושוסטק ניסקו את התנגדותם וחה"כ עופר את החיוב שבהצעה. המציע השניה של ההצעה היה חה"כ באדר והוא לא הוזמן. הייתי רוצה לדעת כיצד זה פועל.

היו"ר א. רימלט:

אני מבקש שהיום נציג שאלות שנוגעות רק לחברי הוועד המנהל, ולא נעסוק בשאלות טכניות כאלה. הזכות להצגת שאלות כאלה ליו"ר הרשות ולמנכ"ל שמורה לך, אבל בישיבה אחרת.

חה"כ א. כ"ץ:

אני יוצא מתוך הנחה שאין קולקטיביות רעיונית בוועד המנהל, ויש ודאי סוג שאלות שתתכנה תשובות שונות עליהן. זה יכול להפרות את הדיון ולעורר אצל חברי הוועדה מחשבות בכיוונים שונים.

חה"כ א. כ"ץ;

הקמנו בזמנו את הרשות מתוך הנחה שזה יהיה גוף עצמאי ורשות עצמאית. על סמך הנסיון של חברי הוועד המנהל, מה דעתכם היום: האם הרשות היא עצמאית במובן המקורי שרצינו שיהיה לה, או שכל אחד מחברי הוועד המנהל רצה שיהיה לה? אם אינה עצמאית, מדוע אינה עצמאית במידה מספקת?

לגבי אורח המעורבות של חברי הוועד המנהל בקביעת הליכי קבלת החלטות במדיניות השונים של הרשות - ברצוני להמחיש שאלה זו בדוגמה. היות וההצעה לסדר-היום של חה"כ תמיד נוסחה בערך כך: אי-האיוון בהופעות בתכניות האקטואליה בטלוויזיה - נקח תכנית אחת מהתכניות האלה. הערב יש "מוקד", מי יודע מה הנושא, מי המוזמנים, מי המראיין ומי הסרוואיינים? האם זה מגיע עד לספיק, מנהל החדשות, או מנהל תכניות האקטואליה, מנהל הטלוויזיה או המנכ"ל, יו"ר הוועד המנהל אם לא כל הוועד המנהל? שמענו שלאחר מעשה הוועד המנהל מגיב לא פעם. הייתי רוצה לדעת מהי המעורבות ובאיזו מידה יש מגע לנושא של תכניות האקטואליה השבועיות, הדו-שבועיות או החודשיות, כמו תכנית "בומבייה", לחברי הוועד המנהל? אני מדבר על תכניות קבועות מראש, ולא על יומן השבוע או יומן החדשות, שיש דברים נקבעים לפעמים תוך יום ולפעמים תוך שעה, וקשה להעסיק בכך את כל הוועד המנהל.

בפגישה האחרונה עם נציגי הרשות קיבלנו דו"ח מי הופיעו והיכן בתכניות האקטואליה בטלוויזיה. מתוך הנחה שגם חברי הוועד המנהל קיבלו את אותו הדו"ח הסטטיסטי, הייתי מבקש לדעת מה דעתם על מידת האיוון באותו הדו"ח של ההופעות באותן תכניות האקטואליה בשנה החולפת?

הרב מ.צ. נריה:
ברצוני רק לחזור על שאלה אחת שכבר נשאלה בעתונות, מה מונע את החזרתו של מר ישעיהו בן-פורת להנחית התכנית "השעה השלישית"?

חה"כ ב. שתור:
הטלוויזיה אזלנו היא ממלכתית ולא ממשלתית, האם העובדה הזאת באה לידי ביטוי והאם זה משנה הרבה לטובה או לדעה? האם חברי הוועד המנהל סבורים שדבר היות הטלוויזיה ממלכתית הוא טוב ונמצא זה בא לידי ביטוי?

היו"ר א. דימל:
ברצוני להסביר לחברי הוועד המנהל, ששאלות אלו אינן מעידות על נטייה בכיוון של אי-תלות, כלומר, הממלכתיות של המדינה, אבל השאלות הן לגיטימיות לגופן.

חה"כ נ. אליעד:
הייתי מעוניין לקבל קצת אינפורמציה כיצד נעשית עבודת הפיקוח, ההדרכה, וקביעת ההנחיות לגבי השידורים בשפה הערבית? בדרך-כלל אני חושב שהשידורים בערבית הם טובים, אני עוקב אחריהם וגם משתתף בהם לעתים, אבל נראה לי שלא מוקדש מספיק זמן לנושא הזה, ולא מספיק מנצלים את הכוחות שעומדים לרשותנו בעניין זה.

אני יודע שקיימת ועדה שמדריכה את השידורים בערבית ברדיו, אינני יודע אם קיימת ועדה שמדריכה בנושא הזה בטלוויזיה. אינני יודע אם צריכה להיות ועדה נפרדת לשידורים בערבית ברדיו ובטלוויזיה, אבל לא ידוע לי על קיום ועדה כזאת.

ד"ר ו. איתן:
אני נמצא כאן למעשה בתפקיד כפול: גם כיו"ר הוועד המנהל וגם כחבר, ואם כי אני מניח שלרוב דברי יסכימו רוב חבני בוועד המנהל, ברור שיש לי גם דעות משלי שאינן מן ההכרח זהות עם דעתו של כל אחד מחברי הוועד המנהל. אני חושב שטוב שזה כך, כי לו היה הוועד המנהל בעל דעה אחת לא היה מטלא את תפקידו.

השאלה הראשונה ששאלה בצורות שונות היא: מה תפקידו של הוועד המנהל? בחוק רשות השידור מוגדר תפקידו של הוועד המנהל במלים כלליות ביותר. לפי החוק יכול בעצם הוועד המנהל להכניס את אפו לכל דבר, ויחד עם זאת אם הוא רוצה הוא יכול להשאר רחוק לפני

ד"ר ו. איתן:

מהנעשה ברשות. יש נקודה מוזרה במקצת בחוק. החוק מחייב את המליאה להתכנס לפחות 6 פעמים בשנה, אבל אין הוא קובע דבר לגבי ישיבות הוועד המנהל. למעשה, אם לפעול לפי החוק בלבד, לו הוועד המנהל לא היה מתכנס בכלל הוא לא היה סמך חוק.

מעיף 20 של החוק קובע שהוועד המנהל חייב לקבוע את סדרי עבודתו. היו"ר א. רימלט:

ד"ר ו. איתן:

יש אנומליה מסוימת בכך שהחוק קובע בספורש מספר הישיבות של המליאה, ואינו אוסר דבר לגבי ישיבות הוועד המנהל. למעשה הוועד המנהל מתכנס מדי שבוע, בערך 50 פעם בשנה. אינני יודע אם אביע בזה את דעת כל החברים, אבל אפילו בישיבה השבועית הזאת קשה לו ליצור ולכסות את כל הנושאים וכל הבעיות המתעוררות. אנחנו יושבים 3 שעות לפחות, אבל יש כל-כך הרבה עניינים שוטפים של הרשות ובעיות שמתעוררות מדי שבוע, שאפילו בתדירות הגבוהה הזאת לא תמיד אנחנו מטפיקים למצות ולכסות את הכל.

לא הייתי בארץ כאשר החוק הזה נתקבל, אבל אני מביין שמבנה החוק מבוסס בערך על הדוגמה האנגלית של הג'י. סי. אשר בהשוואה לרשות השידור בארצות אירופה אחרות היא נחשבת לטובה ביותר בעולם. ייתכן שזה נכון, שהמוסדות שלנו דומים בערך לאלה הקיימים באנגליה.

הוועד המנהל הנוכחי הוא בתפקידו פחות משנה. בתקופה כה קצרה לא הייתי קובע באופן פסקני אם המבנה הזה הוא טוב או לא; אם הדוגמה האנגלית היא טובה למדינת-ישראל; ייתכן שכן וייתכן שלא, דרוש עוד זמן כדי לקבוע זאת. הוועד המנהל הקודם, שאחרי מביין חבריו מכהניש גם בוועד המנהל הנוכחי, התלבטו במשך כל תקופת כהונתו, כפי שנאמר לי, בשאלות אלו של המבנה, וגם בשאלות שהזכיר היו"ר, בענין האינטגרציה או הפרדה בין הרדיו לבין הטלוויזיה. הם לא הגיעו למסקנות סופיות, ואני בכלל מסופק אם אפשר בענין כזה להגיע למסקנות סופיות.

אנחנו רואים שבעולם יש שיטות שונות מאד, ובכל מקום ומקום דנים ודשים בזה כמו אצלנו. אני מכיר את שדות הרדיו והטלוויזיה הצרפתיים, מאחר שישבתי שנים רבות בצרפת והכרתי רבים מאד מבין ראשי השדות האלה. הייתי לקוח גדול של הרדיו והטלוויזיה בצרפת, ואני יכול להעיד שגם שם, עם כל האינטליגנציה של הצרפתים ועם כל נסיונם בשטח המינהל במשך השנים חלו כל הזמן שינויים, וזה במשך עד היום. אני עוקב אחרי השינויים שחלים שם, והם עוד לא הגיעו לפתרונות מוטכניים וסופיים. אינני חושב שאנחנו חייבים להזדרז ולסגר לקבוע סידורים "אידיאליים" אצלנו. אין בכלל בעולם סידורים כאלה, וכאן דרוש בעיקר נסיון רב. למדינת-ישראל בסך-הכל ארבע וחצי שנים נסיון בטלוויזיה, וזה נסיון קטן מאד יש לרוב המדינות הנאורות בעולם. אני ראייתי טלוויזיה פעם ראשונה בארה"ב לפני למעלה מ-25 שנה. אפשר לומר שבארה"ב הצטבר במשך התקופה הזאת נסיון מסויים. בארצות מערב אירופה יש הרבה יותר נסיון מאשר אצלנו וגם שם השדות התפתח לאט-לאט. אני זוכר היטב שכאשר הגעתי לצרפת בראשית שנות ה-60 היה שם רק ערוץ אחד בטלוויזיה, כפי שיש עכשיו אצלנו, במשך הזמן הם הגיעו לערוץ שני, ובשנה האחרונה היו התחלות של ערוץ שלישי, וזה מתפתח במשך הזמן. בשנות ה-60 איש לא לא יכול היה לקבוע מראש שכך וכך חייב להיות.

במשך התקופה הזאת שאני ברשות השידור ראיתי כצורך חיוני, ביחוד, לאור השינויים והנסיונות הרבים שהיו בטלוויזיה במשך התקופה שהיא קיימת, חילופי גברא ונושאי תפקידים שונים - וכדובר ראשון לנסות להבטיח במשך תקופה מסוימת מידה מכסימלית של יציבות, ללא הפיכות ומהפכות ובטידת האפשר למנוע צרות, אם כי המדיום הזה בעולם כולו כרוך בצרות מרובות. אם היום, 10 חדשים מאז התחלת הקדנציה שלי, יש עדיין אותה המנהל הכללי, אותו מנהל הטלוויזיה ואותו מנהל הרדיו, אני רואה ביציבות הזאת הישג מסויים, לאחר תקופה סוערת מאד שהיתה קודם לכן.

ד"ר ו. איתן:

אינני בטוח אם כולם יסכימו לדעת, אבל אם אנחנו רוצים לבנות משהו רציני גם בדריש וגם בטלוויזיה - ובמיוחד בטלוויזיה - אנחנו צריכים קודם-כל להתחיל על בסיס מוצק. לאחר שקיים שקט יחסי אפשר לראות את הדברים בפרספקטיבה יותר נכונה. אי-אפשר לעשות דבר כאשר כל הזמן מציצים סידורים חדשים, מחליפים מנהל ונושאי תפקידים וכו'.

הוועד המנהל, נוסף לישיבות השבועיות שלו, מקיים מדי פעם בפעם ימי עיון לדיון בנושאים כלליים יותר ואולי גם יותר עמוקים, כדי קצת להתרחק מכל הבעיות היומיומיות.

נוסף לזה רבים מחברי הוועד המנהל נמצאים בקשרים תכופים הן אתי אישית, הן עם המנכ"ל ועם המוסד כולו.

ועוד דבר. אנחנו עדיין כאן לדלות מסויימת בשפה העברית. המלה לנהל היא מלה בעלת משמעויות שונות. אם לתרגם מאנגלית to direct זה לנהל; to manage זה לנהל. ולכן, אם נשאלתי כאן אם הוועד המנהל מנהל את רשות השידור השאלה היא מה מובן המלה. אם המובן הוא to manage, אז ברור שהתשובה היא לא. ה-management היומיומי הוא בידי המנהלים בפועל, זאת אומרת: המנהל הכללי לגבי רשות השידור כולה; מנהל הטלוויזיה לגבי הטלוויזיה ומנהל הרדיו לגבי הרדיו. אבל אם השאלה היא אם הוועד המנהל מנהל במובן to direct, כלומר קביעת קו כללי - התשובה היא שהוועד המנהל עושה כמיטב יכולתו למלא את התפקיד הזה.

נשאלנו איך אנחנו רואים את תפקידנו - אני חושב שגם על שאלה זו אין תשובה ברורה וגם החוק אינו נותן תשובה ברורה. הוועד המנהל יכול לראות את עצמו כמעין ממסלה של רשות השידור; מעין גוף קולקטיבי לעומת הגוף האכסיוטיבי, והוא יכול לראות את עצמו כמועצת מנהלים של חברה מסחרית. זה שוב תפקיד אחר. כל הדברים האלה אינם קבועים בחוק, וזה בסידה רבה עניין של גישה, של הבנה ושל שיתוף-פעולה ואינני יודע אם כולנו חכמים ונבונים ויודעים את התורה. על-כל-פניו, אנחנו משתדלים לפעול ולפקח על העניינים במסגרת החוק.

הפיקוח על השידורים הוא במובן הכללי ביותר, והוא מתבטא בעיקר בשני דברים: קודם-כל, התכנון מראש. מדי שנה מתכננים את המסגרת הכללית של השידורים הן ברדיו והן בטלוויזיה, ואפילו בגלי צה"ל, וקובעים שנה מראש את הקווים הכלליים ואת השטחים שיש לכסות; חלוקת הזמנים וכו'; שנית, פיקוח מתמיד לאחר הפעשה. כלומר, טיפול בשאלות בדומה לשאלות שחה"כ תמיד עמד לשאול, זאת מביאים מדי שבוע לישיבות הוועד המנהל: מדוע היה כך ב"מוקד", או ב"נוטרנג" או ב"יום שש"ל". מבחינה זו יש פיקוח מתמיד. מה שאינו קיים ולא יכול להיות קיים - ובזה אני משיב על שאלה אחרת שנשאלה - ידיעה מראש וקביעה והחלטה מראש על כל תכנית ותכנית. חה"כ כ"ץ שאל אם אני יודע מה יהיה הנושא ומי ישתתף הערב בתכנית "מוקד" - התשובה היא לא. החלטות כאלה מתקבלות בפורום אחר וברמה אחרת.

לשאלת הינ"ר באיזו סידה משפיע השוני במינוי של המליאה - לדעתי השוני אינו קובע. אני רואה את מינוי חברי המליאה על-ידי נשיא המדינה כדבר סטלי חשוב, כי דבר זה בא להדגיש את העצמאות של הרשות. נשיא המדינה הוא החותם על מינויו של נגיד בנק ישראל, של מבקר המדינה, נדמה לי שגם על מינויים של שופטים וגופים אחרים במדינה, חשוב שיהיו עצמאיים ונפרדים מהממשלה, וחתימת הנשיא באה כדי להפגין עצמאות זו. יחד עם זאת אל נשלה את עצמנו, לא נשיא המדינה מחליט לפעשה מי יהיו חברי המליאה. אני מתאר לעצמי, כי כאשר מליאת רשות השידור מתקרבת לסוף הקדנציה שלה, מאחר שהחוק קובע את מי המליאה צריכה לייצג, החוגים השונים בארץ מגיעים לאיזה סיכום. לכן אני לא פייחט חשיבות מעשית לשוני במינוי.

ד"ר ו. איתן:

יחד עם זאת אני מייחס חשיבות עליונה לעצמאות של רשות השידור. אני מאמין כי העצמאות של הרשות היא חיונית, ואני יכול להעיד שכל אחד מאתנו - ואני כולל בזה את ראשי המנגנון, סנכ"ל, מנהל הרדיו, מנהל הטלוויזיה וכל העובדים האחראים והקובעים - קנאי בשטח זה, ואני מאמין שכך חייב להיות. הקושי הוא - ואולי הסנכ"ל יעמוד ביתר פירוט על נושא זה - שהעצמאות שלנו מוגבלת לא בתוכן המדיני, התרבותי, התכניתי והחדשותי, אבל היא מוגבלת מאד בכל-מיני סידורים כספיים, משקיים ומנגנוניים שבהם אנחנו קשורים באוצר, בנציבות שרות המדינה וכדומה, ודבר זה, ללא כל ספק לפי דעתי, מהווה מעין בלם אם לא לעצמאות שלנו, לפחות לחופש-הפעולה שלנו; בין חופש-פעולה לבין עצמאות ההבדל הוא דק ביותר.

עוד מוקדם בשביל לחוות דעה לגבי שינוי בחוק, כי לפי דעתי הרבה חוקים לא צריכים לשנות לעתים קרובות מדי, וכאשר בא שינוי בחוק רצוי שהשינוי הזה יהיה מבוסס על נסיון מספיק. לו הייתי נשאל באיזה כיוון רצוי בכל-זאת לחשוב על שינוי בחוק רשות השידור, הייתי מצביע באופן מיוחד על הצד הזה הכולל, מרסן ומטיל הגבלות על חופש-הפעולה של רשות השידור מעל ומעבר לפוצדק.

נשאלו שאלות על הגבייה - מאחר שהוועד המנהל בהתאם לחוק דן ומחליט בכל זה כולל את הגבייה. בדור שאילו הוועד המנהל היה מתכנס שלוש פעמים בשבוע במקום פעם ויושב שש שעות במקום שלוש, גם אז יכול היה בקושי להקיף את כל הנעשה במסד בה מורכב וכה מסובך. אבל הוועד המנהל מאד מודע לבעיה הזאת של גביית האגרה.

היו"ר א. רימלט: במסגרת זו אבקשן להשיב גם על השאלה מדוע אינכם חושבים לגבות את האגרה גם בשטחים.

ד"ר ו. איתן: בעיית הגבייה קיימת בעולם כולו, חוץ מאשר בארה"ב שם הכל על בסיס מסחרי. בעלי מקלטי הרדיו והטלוויזיה אינם משלמים פרוטה, כי החברות האלה קיימות בשביל לעשות רווחים, והן מתקיימות אך ורק מהפרסומות, שהיא פראיט למדי, כפי שכולנו מכירים אותה. זה דבר אחר לגמרי. אבל במערב אירופה ובחלקי תבל אחרים יש מבנה דומה למבנה שלנו - שרות ציבורי המתקיים על דמי האגרה. בכל מקום אחר הבעיה הזאת פחות חמורה מאשר אצלנו, לא כיוון שאחוז הגבייה הוא גבוה יותר בהרבה בכל הארצות האחרות, אלא כיוון שברוב הארצות יש אמצעים אחרים לגמרי. ושוב, ארשא לעצמי לקחת כדוגמה את צרפת. מפני שזו מדינה מסודרת ובסקרה אני מכיר אותה יותר טוב.

לפי האומדן יש בצרפת כ-15 מליון משפחות שלהן מקלטי טלוויזיה. בשנה שעברה 13.25 מליון משפחות שילמו את האגרה. זה אחוז גבוה יותר מאשר אצלנו, אבל בכל-זאת יש עדיין 1.75 מליון משפחות שלא שילמו את האגרה בצרפת. דבר זה הוא מאד חמור מפני שזה מסתכם בסכומים עצומים. במאמר מוסגר ברצוני לומר שגובה האגרה בכל מקום הוא פחות או יותר כמו אצלנו, 10 ל"י יותר או 10 ל"י פחות. לגבי צרפת 1.75 מליון אנשים שאינם משלמים את האגרה זה דומה להפסד של קרוב ל-200 מליון ל"י, ובכל-זאת הדבר הרבה פחות חמור מאשר אצלנו, כיוון שלמעלה מ-13 מליון אנשים בכל-זאת משלמים את האגרה. לרשות השידור הצרפתי יש מסקלטי הטלוויזיה בלבד הכנסה של 1 מליארד ו-300 מליון ל"י בשנה, והוא יכול להרשות לעצמו לא להקפיד כל-כך או לא להתרגש כל-כך פאי-חשלום האגרה על-ידי חלק מהאנשים, בעוד שאצלנו כאשר הכל בקנה מידה הרבה יותר מצומצם, ההפסד הוא הרבה יותר חמור; מה גם שהציבור הישראלי דרוש מרשות השידור לתת לו שירות בערך באותה רמת השירות שניתנת בצרפת.

ד"ר ו. איתן:

אנחנו נמצאים עכשיו בתהליך של יעול הגבייה ומנסים להגיע לגבייה מירבית. אין לי ספק, כי נשפר במידה רבה את המצב, אבל אל נשלה את עצמנו, כפי שאף מדינה בעולם אינה מגיעה לגבייה של 100% גם אנחנו לא נגיע לכך עם כל הטאקטיקה שיש לנו, מה גם שהגבייה כרוכה לפעמים בדברים לא נעימים, כמו כניסה לבית פרטי, עיקול משכורת ועוד, דברים שרשות ציבורית אינה ששה לקראתם, אלא אם כן היא נשארת ללא ברירה.

בשאלת הגבייה קיימים כמה דיונים, שאנחנו השתתפנו בהם, בוועדת הכספים של הכנסת, והיא קיבלה הפלצות מסויימות. וכאן לשאלתו של היו"ר בענין גביית האגרה בשטחים. פשוט-מה שוחררים עד היום תושבי השטחים מתלונם אגרת הרדיו ואגרת הטלוויזיה. פלכתחילה חשבתי שזה דבר שאינו מתקבל על הדעת. אני חושב שכל חברי הוועד המנהל חסימי דעים אתי בשאלה זו, ומה שלא פחות חשוב, גם חברי ועדת הכספים חושבים כך. ועדת הכספים של הכנסת הפליצה עוד בחודש יוני 1972 על גביית האגרה לרדיו ולטלוויזיה מתושבי השטחים. דבר זה אינו תלוי ברשות השידור, הוא תלוי בטקס של שטחים. עוד עכשיו היו התנגדויות נמרצות מצדו, אולי היום לאחר המלצת ועדת הכספים של הכנסת ההתנגדות תרד קצת.

כאן ברצוני להזכיר בעיה דומה - בהתאם לסידורים הקיימים פטורים רבבות אנשים בארץ מתשלום האגרה. אני חושב שזה מגיע ל-50,000 איש וזה מסתכם בסכום גדול מאד שהוא מהווה הפסד רציני מאד לרשות. פטורים מחובת תשלום האגרה קטגוריות שונות של תושבים: פקרי סעד, נכ"צ ולעוד. גם לגבי שאלה זו ישנה הפלצה של ועדת הכספים של הכנסת שאינה משתמעת לשתי פנים. היא אינה מבטלת פטורים אלה, אבל היא אוסרת שאין כל סיבה שרשות השידור תישא בהפסד הזה. לגבי פקרי הסעד יש כל ההגיון המינהלי והממלכתי לחייב בכך את משרד הסעד, שהוא יכול את תשלום האגרת הרדיו והטלוויזיה בתמיכות שלו במקרי הסעד. הוא הדין לגבי תשלום האגרה על-ידי המחלקה המתאימה במשרד הבטחון הדואגת לנכ"צ זה"ל. דומני שיש עוד קטגוריות מסוג זה.

המצב הנוכחי הוא שמשלם האגרה הישראלי, זאת אוסרת רשות השידור, הוא הנושא בתמיכות אלו לפטורים מתשלום האגרה, שלמעשה היו צריכות להיות מכוונות על-ידי משרדי הממשלה או המוסדות השונים. זה כלול בהמלצות ועדת הכספים של הכנסת שמכוונתן לעזור לרשות השידור לאזן את תקציבה.

לשאלתו של חה"כ אליעד בענין הפיקוח על השידורים בשפה הערבית - זו שאלה שקל לי להשיב עליה, כיוון שאני יו"ר אותה הוועדה המפקחת על השידורים האלה. אנחנו מחלקים את השידורים בערבית כמו גם את השידורים בעברית, לשתי קטגוריות: החדשות והתכניות. בטלוויזיה יש מנהל התכניות בשפה הערבית, ויש מנהל החדשות בשפה הערבית, וזה כולל את כל מה שקשור לענייני היום וכדומה. לגבי התכניות בשפה הערבית יש ועדה של המליאה שבה משתתפים עוד כמה חברים; היו"ר היא גב' עינאב זועבי, רעייתו של ראש עיריית נצרת. עד עכשיו השתתפתי בכל הישיבות של הוועדה הזאת, כי הצוואר מעצין אותי. נוסף לזה יש ועדה של הוועד המנהל והיא המדריכה את העושים בדבר בכל הקשור לחדשות בערבית הן ברדיו והן בטלוויזיה. ועדה זו מתכנסת באופן קבוע פעם בשבוע, ומשתתפים בה לא רק ראשי המחלקות בשפה הערבית ברדיו ובטלוויזיה, אלא גם נציגי משרדי ממשלה ומוסדות אחרים הקשורים לנושא זה והם מדווחים על הנעשה בשטח זה. אני יו"ר של הוועדה הזאת. נוסף לזה אני מנסה לדאוג שחברי הוועדה יקבלו מדי פעם בפעם הדרכה מעל ומעבר לעניינים השוטפים על-ידי שמיעת סקירות של פומחים.

למעשה ענייני כבוד לשאלתו של חה"כ שחור, אם זה טוב שזה שרות ממלכתי. ברצוני להוסיף שזה שטח עצום, מאד מרתק, אבל יחד עם זאת מאד מסובך ומאד קשה, ואני חושב שחברי הוועד המנהל יסכימו אתי. כדי לא להגיע לפעמים למסקנות פזיזות זה דורש הרבה מאד שיקול דעת וראיית העניינים מבחינות רבות מאד. הדברים בדרך-כלל פחות פשוטים.

ד"ר ו. איתן:

מכפי שהם נראים. אני עובד בזה קרוב ל-10 חדשים, ואני חייב לומר שאני עדיין לומד יום-יום משהו, ואני מקווה להוסיף ללמוד עד סוף הקדנציה.

מר י. ארצי: ברצוני להזדקק לשאלה המרכזית של היו"ר, וגם לשאלה הפחותפת של חברי הכנסת כ"ץ ושחור.

אני חושב שבחוק הזה יש שלוש מערכות של בעיות ופתרונות: מערכת ההגדרות, מערכת הסמכויות והמערכת הנוגעת להסדרי עבודה ופעולה. ברצוני להתייחס לכל אחד מאלה לחודש כדי להגיע למסקנה שאולי יש מקום לבדיקה מחדש של החוק לאחר 4 שנות קיומו, ויש שתי סיבות מרכזיות לכך. סיבה אחת, שזה חוק סואי-גנריס, חוק שקשור בדברייט שבאמונה, ויש גם חוקים כאלה במדינת-ישראל. שנית, זהו חוק לגבי גוף שהוא עצמאי אבל יחד עם זאת הוא יוצר כפיפות לגוף, שאין דוגמה בחקיקה הישראלית.

זה חוק שמטפל בנושא חשוב, ביחוד בנושא הטלוויזיה, שלפרט חשיבותו המיוחדת בישראל הוא אינו מוכר במידה מספקת. לאחר 4 שנות נסיון יש הצדקה לעימות בין התיאוריה, שבאה לידי ביטוי בחוק הזה, לבין הפרקטיקה שהצטברה בגופים השונים של הרשות: הוועד המנהל, המליאה, הוועדות הטייעצות של המליאה וגם ההנהלה המעשית.

ברצוני לפרט כמה סתירות, שהן לכאורה סתירות של חוק שטעונות שיקול. אתחיל בשאלת ההגדרות, שהיו"ר בגע בה. יו"ר הרשות אמר שאפשר לראות בוועד המנהל מעין מועצת מנהלים. בקופת-חוליים מקובל המושג של הוועד המפקח. אני שייך לוותיקים שבין חברי הוועד המנהל. לא חשוב כרגע הסטטוס של הוועד המנהל, החשוב הוא הקשר היו-יום. הוועד המנהל למעשה מתלבט כל הזמן בסוגיה זו, והוא טנא דרך פרגמטית, אבל הפרגמטיה לא תמיד זהה, והרושם הנוצר בחוץ הוא כתוצאה מהמינוח. שואלים אותי לא פעם: איך ייתכן שתשדרו ב"אירונוסייד" דבר כזה. מטילים עלי אחריות אישית, כאילו חבר הוועד המנהל מסוגל לפקח על תכנית כמו "אירונוסייד", ומסוגל בישיבה אחת בשבוע ותמורת -40 ל"י לישיבה לשבת ולראות מראש את כל התכניות, ולא רק להשתתף בעיצוב התכנית השנתית, אלא לראות כל התכניות לילדיהם כדי שלא יהיה רצח וכדומה, ולדעת מראש את הליקויים בתכניות אחרות.

היו"ר א. ריטלט: אמרת שבצורה פרגמטית מתגבש התפקיד, מה מתגבש?

מר י. ארצי: בצורה פרגמטית מתגבש הפיקוח שלאחר מעשה פלוס איזה שהוא ניהול של עניינים מרכזיים, כגון ענין התכנון השנתי. הפעם יש ניהול אפקטיבי בתקציב ובתכנון התכניות לטווח ארוך, תכנון המסגרות אבל לא תכנון התחסיים. המליאה עוסקת בענין זה בצורה כללית והיא מעסיקה בענין זה באמצעות הוועדות, ואילו הוועד המנהל הוא המסכם האחרון של תכנון המסגרות, אבל לא תכנון התחסיים.

לכן, ייתכן שיש צורך במינוח יותר מוצלח מאשר הוועד המנהל, או שיש צורך ברביזיה טוטאלית של המושג ורביזיה טוטאלית של דרכי העבודה והפעולה, כדי שהוועד המנהל לא יהיה מורכב מאנשי ציבור שמתכננים מספר שעות בשבוע או בחודש במסגרות שונות. אם לא חושבים שאלה צריכים להיות אנשים בתפקיד פלא, לפחות צריכים אנשים שמסוגלים להקדיש הרבה יותר זמן מאשר הצוות הנוכחי לענין זה.

הנושא השני הוא קביעת הסמכויות כפי שזה בא לידי ביטוי בחוק. החוק כולל מושג של הנחיות. בפינהל יש הגדרות של המושגים החלטות, המלצות ומסקנות, ידוע מה זה. לגבי המושג של הנחיות יש כל הזמן אי-בהירות בין הוועד המנהל לבין המליאה. יש חברים הסבורים שהמליאה היא הפוסק האחרון, ומסתבר שלמעשה המליאה זה גוף ממליץ.

היו"ר א. רימלט: הוועד המנהל אינו יכול לערער על שום החלטה של המליאה, הוא יכול רק להעיר על אותה החלטה שנתקבלה בוועדה של המליאה וקבלת או הענקת סמכויות. כלומר, ההנחיות וההחלטות במידה שהן היו במליאה הן סחייבות את הוועד המנהל.

מר י. ארצי: היה טוב שלאור הנסיון שהצטבר ולאור יחסי הגומלין בין שתי הרשויות הציבוריות המרכזיות, הוועד המנהל והמליאה, שתהיה הגדרה ברורה ולא יהיה צורך בדיונים ובלבטים נוספים בין שני המוסדות האלה.

ברצוני לעבור לסוגיה השלישית וזה הסדר העבודה והפעולה. כאן יש שני נושאים שהם טעונים בידור מחדש. נושא אחד, כל המערך של שכר ויחסי עבודה. בחוק יש סעיף הסמכה שכל מה שחל על עובדי המדינה תוך תאום חל גם כאן. הפרקטיקה מוכיחה שדבר זה אינו בר-ביצוע, לא שאלת השכר, לא שאלת יחסי העבודה ולא השאלה של השכר והעונש במובן אחר של המלה, שהוא טוב לעובדי המדינה. אביא רק דוגמה אחת, אני חושב שברשות השידור לא מתרחשים יותר התרחשויות פנימיות, משברים וקנוניות מאשר בכל משרד ממשלתי אחר. אבל ההבדל קטן מאד. ההבדל הוא שכל התרחשויות בין שני עובדי ברשות השידור מגיעה לעתונות. מכאן התמונה המזעזעת הזאת שהכל בגד הכל והתוצאה היא ירידת היוקרה של המוסד הזה בעיני הציבור. יש כמובן הנחיות וכללים איך לפגוע הדלפות, מסיבות עיתונאים ומגע עם עיתונאים, ודבר זה שמור בהרבה מוסדות. איני יודע אם ייתכן שכללים שחלים על אחרים יחולו על עובדי אלה. אם לא, מדוע צריכה להיות קבועה פרקטיקה שעובדים עליה יום-יום ושעה-שעה? האם לא היה יותר מתאים לתקן את החוק ולהתאים אותו למציאות ולא לחיות במצב של אי-חוקיות פרמננטית.

אלה כמה דברים שלדעתי בכיוון זה, אחרי 4 שנות נסיון צריך לחפש תיקונים בחוק בלי לפגוע בעקרונות אחד והוא עקרון העצמאות של רשות השידור. איני צריך לשכנע כאן מדוע העצמאות טובה, ברצוני להשיב לשאלתו של חה"כ כץ אם קיימת עצמאות של רשות השידור. אני מופיע כאן כעד, ועדותי היא מתוך הנסיון שדיברתי עליו, שאין עוד גוף תרבותי, רוחני במדינת-ישראל שבו יש כל-כך הרבה ערנות לנושא האמון, נושא הבטיחות, נושא של שילוב כל העתונות וכל הדעות כמו הגוף הזה. אין פירושו של דבר שאין השגות ואין תקלות, אבל אם אני לוקח את המדיניות הכללית נדמה לי שהעצמאות הזאת בשטוח, ושום עיתונאי במדינת-ישראל או כל אמצעי תיקשורת אחד בהשוואה לרדיו ולטלוויזיה שסוף בצורה כל-כך מלאה וכל-כך מגוונת את כל קשת הדעות במדינת-ישראל, עם זאת שיש לפעמים תקלה מהערך תבונה או שיקול-דעת נכון.

עם זאת אני רואה סכנה לעצמאות זו, והואיל ואנחנו יושבים בפורום פוליטי, פותר לדבר על-כך. יש לי הרושם שבזמן האחרון הרגישות המפלגתית היא הרבה יותר גדולה בחוץ וגם בפנים לגבי הנושאים של רשות השידור. אם המדיניות של איזון היא מדיניות חלוקת ההשפעה לפי יחסי כוחות מפלגתיים, הרי ברור שהתוצאה צריכה להיות איזון שהיא פרצלציה, הן אם היא בצורה פורמלית בלבד והן אם היא פרצלציה למעשה אם לא להלכה. ייתכן שכולנו חוטאים ונגועים בזה. וכאן ברצוני להביא דוגמה.

אם יש תכנית לא מוצלחת על הפלמ"ח, היא לא מוצלחת משום שבמקום להציג את הפלמ"ח בצורה קונטרוברסלית על-ידי חסידי הפלמ"ח והמתנגדים לו, התכנית היא אפולוגטית ומנסים לתקן דבר זה על-ידי הקדשת תכנית לאצ"ל, ואופרטים שסה מוכח להיות כך כפי שהיה לגבי התכנית הראשונה. לדעתי דבר זה פירושו זניחת העקרונות של השיקול העצמי וכניסה לעקרונות של פרצלציה. מוטב אם כך שעקרונות זה יהיה ברור ובולט וכל אחד יקבל לפי יכולתו.

לסיכום, דבר זה מחזיר אותי לשאלה הראשונה של היו"ר, אני חושב שיש צורך בהגדרה יותר ברורה בדבר יחסי הגומלין בין רשות השידור עצמאית לבין הכנסת ובין הממשלה. ישנו השר הממונה, אבל יש אי-בהירות בלתי-פוסקת לגבי האחריות של רשות השידור לגופים פרלמנטריים. במקום שהאחריות הזאת תהיה רק אחריות שנובעת מהצעות לסדר-היום או מהגשת שאילתות, מוטב למצוא צורה אחרת של קשר בין רשות השידור עצמאית לבין הכנסת כגוף מחוקק.

ד"ר א. תבין:

איוני היו"ר, חברי הוועדה הנכבדים.

אני מסכים עם יו"ר הוועד הפנהל שהתפקיד שלנו הוא מעניין ומרתק אולם יש בו גם מהתיסכול אצל חברי הוועד הפנהל. אני מדבר בשם, וזה נובע לדעתי משתי סיבות שאעמוד עליהן.

איני מנסה לעניני חוק ולעניני תחוקה ועל-כן לא אתייחס להגדרות שהחוק נתן לסמכויות ולתפקידו של הוועד הפנהל; אתייחס למציאות שבה אני נחקל בפעילות חבר הוועד הפנהל מאז פרס 1972.

ברור שכל אחד מאתנו הוא בעד עצמאות של רשות השידור. כל אחד מאתנו היה רוצה שהרשות כרשות ציבורית, כרשות ממלכתית חרת כדבעי במידת האפשר את כל חלקי האוכלוסיה גם בשטחים המיוחדים. מה כאן קורה? הוועד הפנהל הנוכחי קיבל בירושה מערכת יחסים לקויים בקרב עובדי הרשות שמצאה לה ביטוי בשני ימי העיון שערכנו, ואיני חושב שאני צריך לחזור על פירוט העובדה שלה היינו עדים בימי עיון אלה, שעל נוהלים או נוהג שבין הוועד הפנהל לבין הנהלת הרשות המבצעת; נוהלים שעד כה, אני לפחות, נתקל בהגדרה במקרים קונטרוברסליים בעיקר, בשעה שעולה נושא שבו חבר או חברי הוועד הפנהל חולקים על נציגי ההנהלה בישיבות הוועד הפנהל. איני חסיד מהתעלמות מהעובדה שחברי הוועד הפנהל הומלצו על-ידי גופים פוליטיים שקיבלו את מינויים בתור כאלה על-ידי הממשלה; אם כי תפקידנו העיקרי לשמור ולדאוג לטיבה, לרפתה ולאופיה של הרשות אסור לנו להתעלם מעובדות חיים מסוימות שעליהן עוד אתעכב, שהן סותרות את מה שרשות ממלכתית או אמצעי תיקשורת צריך לייצג או להביא בפני המאזינים והצופים.

אשר לצורת העובדים ברשות השידור, איני חושב שזה מקרה, אני מניח שחברי ועדת החינוך כמאזינים וכצופים אחרים בארץ, לא פעם שמו לב לכך ששידורי יוקרה, מה שקוראים ברשות השידור, ושידורים אקטואליים לעתים קרובות מסלפים את המציאות הפוליטית, הכלכלית והציבורית בארץ. אני משוכנע שזה לא נעשה על-ידי הדרכה או על-ידי הנחיה מלמעלה, אבל זה סימפטומטי להרכב חלק מחבר העובדים ברשות שמוצא לו פורקן בהצגת דברים באות ובקול לא נכון. זה ודאי לא מקרה שתיאור חגיגות ההסתדרות שודר בצורה מגוחכת; זה לא מקרה שחברי הוועד הפועל הציוני הוצגו בשידור אחד כאנשי מושב זקנים. אנשים פחות מגיל 70 לא צילמו שם. זה לא מקרה ששידור חגיגות היובל של ראש-פינה שמו את הדגש על תופעות שוליות ובטעו מלהזכיר שמראש פינה יצא עולה הגרדום היהודי הראשון. זה לא מקרה ששידור על זכרון יעקב סיפרו הכל חוץ מאשר על היקב; חלקה של משפחת רוטשילד במושבה. זה ודאי גם לא מקרה מה שארע לפני 10 ימים בקשר לשידור על בנגקוק וחלקו של חה"כ בגין בו. (חה"כ א. רזיאל-באור: השידור לא היה על בנגקוק). אפשר גם על זה לשוחח, למה לא שידרו את דבריו על בנגקוק - וזו אחת התשובות שנתקבלה - ששום שניציגי הממשלה עוד לא התייחסו למקרה בנגקוק ולכן דברי חה"כ בגין על בנגקוק בהקשר לדבריו על ועידת חרות לא שודרו.

חה"כ ש. לוי:

פותר לשאול שאלת הבהרה מה זה "זה לא מקרה"?

ד"ר א. תבין:

הוועד הפנהל שם לב לתופעות אלו ואנחנו כל שבו עוסקים בזה פוסט מורטום. מדי שבוע אנו דנים בשידורים שנערכו ועורכים ביקורת, מעבירים משאלות שלעתים נענות ולעתים יותר קרובות אינן נענות. למרות שאף אחד מאתנו אינו מוכן להסתגל לרעיון, שהוועד הפנהל עלול להיהפך - אם מערכת יחסים זו תימשך - לגוף שממש חותמת גומי לעילות מודרכת ומכוונת על-ידי ההנהלה. לעתים קרובות זו ההרגשה, ואתן דוגמה. אם ליו"ר הוועד הפנהל אין אפשרות להשפיע על המנכ"ל כדי לפנוע או כדי להוסיף בשידור; אם לחברי הוועד הפנהל צריך לאפשר להטיק את המסקנות שעל הצעותיהם, או יותר נכון וביחוד פשוט, אם דעות חברי הוועד הפנהל מועברות בהיררכיה ובדרכים המקובלות לא מיד

ד"ר א. תבין:

וזה לוקח לעתים שבועות עד שהדברים מגיעים, ואם הם מגיעים לא תמיד נענים, זה כמובן אומר דרשני. אם חברי הוועד המנהל מבקשים למנוע שידור חומר קונטרוברסלי, ולפרות הנקשה ולפרות העובדה שבישיבה הקרובה כל חברי הוועד המנהל החליטו לנזוף בעורך על ביצוע השידור הזה בכל-זאת... (היו"ר א. ריפלט: לאיזה שידור הכוונה?) היה שידור הקשור בגיורא נוימן. חבר הוועד המנהל, עקב גרופמן, ביקש למנוע את השידור החוזר באותו שבוע והוא שודר, זה כאמור אומר דרשני.

אמרתי בראשית דברי שאנחנו קיבלנו בירושה שני קומפלקסים של הכעיות. אני יודע את הקשיים שבהם נתקל המנכ"ל ומנהלי המדיאס במערכת היחסים שלהם עם העובדים בשדה והמוציאים לפועל בגלל מצב העבודה וחוקת העבודה השוררת בארץ. אני יודע וטעריך את גישתו של המנכ"ל הנפתח, בכל מקרה שאני נתקלתי בו, גיבוי לעובדי הרשות מבלי להכנס - אולי זו שגיאה לדעתם - לעומקם של הנושאים. אבל זה לא פוטר אותנו כחברי הוועד מלהתנגד לגישות הקיימות. ראשית, לנוהל שאיני יודע אם הוא מוגן באיזה שהוא חוק, שתמיד אומרים: זה מקובל וזה נהוג, וזה היה גם בוועד המנהל הקודם, כשאנחנו מעלים בעיות או הערות שאינן לרווחם של המבצעים. משמע, יש לקבוע דעותי, שלוועד המנהל הרשות, הסמכות והחובה לפקח ממש וגם להשפיע, גם להטיק מסקנות. ולהטיק מסקנה איני מתכוון למקרה כזה כמו שהיה דיון כללי בישיבת הוועד המנהל על חילופי מנחים בתכניות היוקרה, וחילופי מנחים לאחר תקופה מסוימת, והתוצאה הראשונה הייתה שחרורו מתפקידו של ישעיהו בן-פורת, בלי להכנס לנושא של "השעה השלישית".

כוונתי היא שאם הוועד המנהל - אני מביא זאת בתור דוגמה - במקרה אחר, ביקש בהתייחסו לדיון על התכנית "יום ששי" - לאחר שהיתה החלטה לא רשמית להפסיק בתכנית, ולאחר שהסכמנו להעמיד לבסיון נוסף את התכנית הזאת, - ביקשנו להוציא את הדיאלוג שהופיע בתכנית באופן קבוע, זה לקח חדשים עד שזה נעשה.

אני מביא דוגמאות אלו כסימפטומטיות לפערכת היחסים הקיימת בין חברי הוועד המנהל לבין ההנהלה והמבצעים. אני חושב שאם תמצא הדרך לתקן זאת תוך הבהרה ברורה של סמכויות הוועד המנהל כלפי החלק המבצע, זה יהיה לטובת הרשות, זה יגביר את העצמאות שלה, וזה יעזור לה לשרת את העם.

מר נ. שחם:
ברשותכם לא אנכל כאן ויכוח עם חברי תבין, שאני חולק על כל השקפתו, ולא במקרה, אם כי לא שמענו טעמו מה הסקרה שהוא התכוון לו. אסתפק בזה שאשיב על שאלות שנשאלנו באופן אישי כאנשי שיש להם נסיון בנושא זה.

נשאלנו אם החוק מפריע או עוזר - חוק רשות השידור בתנאים של הגמוניה מכל הצדדים היה יכול לפעול כהלכה, בתנאים של לחץ יש בו דברים שמכבידים על רשות השידור. קודם-כל התלות הגבוהה בגורמים שאינם בתוך רשות השידור. איני רוצה לחזור על דברים שנאמרו. גם העובדה שהחוק עשה פשרה עם מצב מסוימים, שהיה קיים בשעתו, או שהיה צריך לספח את הטלוויזיה ברשות השידור, וזה לא נבחן מאז. כמובן שהפשרה לפי דעתי אינה כל-כך טובה. על תיסכול איני אוהב לדבר. אדם צריך לבחון את החוק בשעה שהוא יושב בתוך הגוף הזה.

אני חושב שהשפעה לא רבה, אבל גם לא טועה קבעה העובדה שלחברי הוועד המנהל, חברי המליאה ולחברי הוועדות השונות יש מגעים רבים עם דרגים שונים של עובדים. אם מישהו סבור שההשפעה שיש לנו היא בסמכות החלטה בנושא זה או אחר, זו טעות. בנושאים אחרים, נושאי תרבות וחינוך וכו' צורת ההשפעה אינה יכולה להיות על-ידי סתן סמכות לעוד איש אחד או יותר.

מר נ. שחם:

הוועד המנהל לפי דעתי בעיקר מפקח, אבל גם מנחה את ההנחה, ואחד התפקידים החשובים שלו הוא לפרש את חוק רשות השידור. אילו החוק היה מטייל רק מצוות "אל תעשה" ייתכן שהדברים היו פשוטים למדי. אבל כיוון שבחוק יש מבוא ובמבוא יש סידרה שלמה של מצוות עשה, שכוללים את כל המאווים הטובים של כלל הציבור, הוועד המנהל מפרש מה הדברים שנעשים ברשות השידור שעולים בקנה אחד עם הדברים המופיעים במבוא של חוק רשות השידור.

היו"ר א. רימלט: כמה דברים שהושמעו לגבי טעיפי החוק, בלי שהתייחסו לתוכנם, מתייחסים לרשימה של סגפנות טובות, כמו: לשקף את החינוך בפדינה, לטפח לאזרחות טובה וכו'.

מר נ. שחם: לזה התכוונתי, אתה רק עוזר לי.

נדמה לי שגם הפשרה לגבי המבנה די מפריעה לעבודה. ראוי לעסוק במבנה של הטלוויזיה כאשר מספר כזה רב של מנהלים השונים זה מזה באופיים, דרכי עבודתם! מזגם וצורת עבודתם, הוציאו פחות או יותר אותה תוצאה, כאשר לפי דעתי בכל-זאת ניכרת התקדמות הן בשטח הטכני והן בשטח התכניות. אפשר להגיע למסקנה שזה הצפח וזה הקסח, ואפשר להגיע למסקנה אחרת שהמבנה פגום, או להגיע להשקפה שהמבנה הארגוני הפנימי של הרשות אינו מתאים, ולפי ההערכה צריך להכניס בו שינויים. (היו"ר א. רימלט: נאיזה כיוון, של אינטגרציה?) בתחומים מסויימים צריכה להיות אינטגרציה, כי לפעמים ההכרעה היא בדרגים נמוכים מדי במקום שכל-זאת צריכה להיות רמה אחרת של פיקוח. בתחומים אחרים אני חושב שצריך להיות פיזור. אין צורך שבתכניות מסויימות תהיה סידרה של אנשים שצריכים להחליט, בו בזמן שחטר לפעמים האדם הטכני שיכול לומר מה השינוי הדרוש ומה המחיר שיהיה יותר זול בעד הוצאות ההפקה. בתחום זה אנחנו לוקים, בעוד שאפשר למצוא אנשים שיטכנו להשתתף בבחירת הסמכות וההחלטה מה ישודר ומה לא ישודר.

האם הרשות היא עצמאית? האם יחסי העבודה מעוררים? - לפי דעתי הרשות עצמאית למדי למרות חוסר העצמאות בתחום הארגוני. כלומר, בשטח התכניתי היא עצמאית למדי, אבל נדמה לי שאלה שהחליטו על עצמאותה, בגלל עצמאותה זו טבעו בה חסרון יסודי במגעיה עם החוץ. כיוון שאלה החליטו על עצמאות שוב לא מוכחשת העצמאות. האמת שהממשלה והכנסת צריכים להרגיש חובה לראות עצמם כסופקדים על עצמאות זו. פירוש הדבר שהממשלה והכנסת יהיו הרבה יותר עדיים למטרות של הביקורת שלהם על רשות השידור ואופייה.

נדמה לי שכל ההשגות הכלליות שנשמעות בדרך-כלל בציבור ביחוד מפי אישים מוטמכים בגלל השגות שיש ברשות השידור, כיוון שאינם מדברים לגופו של דבר, אלא על מגמה כללית או העדר פיקוח או הנהלה, כל אלה מחלישים את יכולת הפיקוח ופחמירים ביכולתן של ההשגות, ופחמירים את מספר החרגיים, כי בקרב העובדים יש הרגשה שנהנהלה המעשית וגם בהנהלה הציבורית אין גיבוי משום צד.

היו"ר א. רימלט: אתה אוסר שהביקורת על הפעולה מתייחסת לחרגיים?

מר נ. שחם: לא לחרגיים, אלא כיוון שאנשים רבים מדי הן בממשלה והן בכנסת משמיעים השגות כלליות זה מחליש את ההנהלה ומאפשר לאנשים העובדים בפנים להתאבל מהנחיות של ההנהלה.

גב' א. רזיאל-נאור: כיוון שלא מדברים על נושא מסויים אלא בהכללות?

פר ג. שחם:
ביקורת היא חשובה מאד, אבל ביקורת צריכה
לדבר באופן ספציפי, לא לדבר על אנשי חדשות
ואנשי הטלוויזיה באורח כללי, כי גם אנחנו שעוסקים בביקורת זו, בדיוק
כאנשי החדשות עוסקים בחריגים ולא עוסקים בסך-הכל, ומתקבל הרושם כאילו
איש אינו ער לעבודה שהדברים נעשים היום טוב הרבה יותר ממה שנעשו
בעבר, וגם מידת האחריות של היחידות בתוך רשות השידור לפי דעתי גברה.
גם יחסי עבודה מעוררים אינם מביאים ברכה. כאשר אני נכנסתי לרשות
השידור, עוד לפני הטלוויזיה, הייתה ועדה שהמנדט שלה היה לדאוג לתקן
את יחסי העבודה המעוררים ליחסי עבודה נאותים. הוועדה הגיעה למסקנה
שיחסי העבודה המעוררים הם נטל ירושה מהתקופה שהרדיו היה במסגרת
משרד ראש הממשלה. כך שאני מציע לראות את הדברים האלה על יחסי
העבודה במסגרתם הנכונה.

לגבי חלוקת העבודה של הוועד המנהל - אני
חושב שהמחוקק קבע את מידת מעורבותם של חברי הוועד המנהל על-ידי
העובדה שהוא לא פסק להם שכר, אלא בדרך עקיפין לגמרי קבע מה בערך
יכול אדם שעצמיניו הם אחרים והוא צריך לקיים את עצמו בכבוד במקום
אחר, כמה הוא יכול להקדיש מזמנו לרשות השידור, כאשר זה מה שפסק
לו המחוקק. איני בא לקונן, אבל ייתכן שמשאלתו של המחוקק שהוועד
המנהל לא יהיה יותר מאשר גוף מפקח בא לידי ביטוי על-ידי עצם ההכרעה
הזאת להטיל על אנשים אלה תפקיד זה כעניין צדדי ולא כתפקיד מרכזי
אפילו לא בפעילותם הציבורית.

הי"ר א. רימלט:
שמענו את חברי הוועד המנהל שביקשו להביע
את דעתם. אנחנו נפשיך ובישיבה הבאה נבקש
מהמנכ"ל שיתייחס לדברים ששאלנו בישיבות הקודמות ובודאי גם לדברים
שהתעוררו היום.

חה"כ א. כ"ץ:
במידה שחברי הוועד המנהל לא ענו על שאלות
שבשאלו יהיה המסך לישיבה זו? או אולי הם
לא רצו לענות.

הי"ר א. רימלט:
אני מוכן להזמין את חברי הוועד המנהל שמוכנים
לכך לבוא לישיבה ביום ד' בבוקר. אין כאן חבר
הוועד המנהל שביקש רשות הדיבור ולא קיבל.

חה"כ נ. אליעד:
בדברי ד"ר תבין הייתה הערה, שיוצא כי ייתכן
שבוועד המנהל יוחלט ברוב דעות על פעולה מסויימת
אם למנוע אותה או לעשות אותה. בכל-זאת זה לא מקבל שום ביטוי מעשי.
אני מבקש בנקודה זו לשמוע תשובה.

הי"ר א. רימלט:
דבר זה ברשם, נשמע את התשובה בישיבה הבאה.
אני מודה לחברי הוועד המנהל, ליו"ר הרשות
ולמנכ"ל.

הישיבה ננעלה בשעה 13.00